

ÇOK YÖNLÜ

Fatma Çelik

fatmalan@outlook.com

"Pırlantadan alınmayan vergi, kitaplardan alınıyordu..."

"Pırlantadan alınmayan vergi, kitaptan alınmıyordu, çünkü pırlanta alandan değil, kitap okuyandan korkuyorlardı."

Okuduğunuz bu söz, **Emile Zola**'ya ait. Bildiğiniz gibi, her yazının sonunda "**günün sözü**" başlığı altında bir özlü söz paylaşıyorum. Ancak bu söz, son yapılan KDV zammının uyandırdığı hisleri öyle güzel özetliyor ki, bu defa yazıya sözün özü ile başlamayı tercih ettim.

Bildiğiniz üzere, ülkemizde, ister basılı ister elektronik (e-kitap) olsun kitaptan alınan vergi %8, dergi ve gazeteden alınan vergi ise yine basılı veya elektronik (e-dergi, e-gazete) olması fark etmeksizin %1 oranında. Ek olarak belirtmek istiyorum ki, görme engelliler için sunulan sesli kitaplar, müzik CD'leri ile aynı kategoride değerlendirildiği için ona da uygulanan vergi %18 oranında.

Beldeni her zaman bu oranların düşürülmesini istedi. Özellikle, e-kitaplara uygulanan %8'lik vergi oranı yüksek bulunarak değiştirilmesi talep ediliyordu. Niitekim değişiklik yapıldı. Ancak beklenen yönde değil.

Değişikliği yapan 475 sayılı Cumhurbaşkanlığı Karamamesi ile **gazete ve dergilerde KDV oranı düşürülerek %1'de, basılı kitapların KDV oranı da %8'de kaldı**. Ancak, 1 Ocak 2019 itibarıyla **e-kitap, e-gazete ve e-dergilerde KDV oranı %18 olarak uygulanacak. Sesli kitapların KDV oranı da hâlâ %18**.

e-kitaplara 2014 yılına kadar zaten %18 vergi uygulanıyor, oldukça yüksek fiyatlandırmalar ile karşılaşıyordu. 2014'ten sonra yapılan değişiklikle %8'e düşürülen verginin daha da düşürülmesi beklenirken tekrardan %18'e çıkarılması, anlaşılana ki kitap okuma oranlarını daha da düşürecek.

Bu şekilde yüksek kitap fiyatları elbette ki, **çok üniversite öğrencilerinin canını yakacak**. Üniversiteli, zaten kitap satın almayı çoktan bırakıp fotokopilere yönelmişti. Kağıt fiyatlarının artması, teknolojinin de gelişmesiyle bilgisayar üzerinden e-kitaplarla ders çalışma alışkanlığı edinmeye başlayan üniversiteler, bu vergi artışı sonrası her ders için gereken ortalama iki kitabı nasıl temin edecek?

Türkiye'de kitap okuma oranı

Malumunuz, dolan yükselmesiyle birlikte, kağıt fiyatlarında yaşanan artış nedeniyle pek çok yayınevi kitap fiyatlarında artışa gitmişti. Hâl bu iken, basılı kitapları edinmekte zorlananlar e-kitaplara yönelmişti. Şimdi, ondan da oldular...

Güncel okuma istatistiklerine göre, Türkiye'de insanlar, günde ortalama 6 saatini TV izlemeye, 3 saatini internette vakit geçirmeye ayırırken, kitap okumaya yalnızca 1 dakika ayırıyor. Uluslararası Yayıncılar Birliği'nin 2016 verilerine göre ise, kitap, ihtiyaç listemizde 235. sırada yer alıyor. **Türkiye, okuma alışkanlığında da dünyada 86. sırada!**

Gelişmiş ülkelerin okuma alışkanlıklarıyla karşılaştırıldığında, Türkiye'nin ortalamanın oldukça altında kalmasının elbette ki eğitim sistemi başta olmak üzere pek çok sebebi var. Kitaplara uygulanan KDV oranı ve bunun sonucu olarak yapılan yüksek fiyatlandırma da bu sebeplerden biri. Avrupa'da ve dünyada gelişmiş ülkeler, kitaptan vergi almıyor veya çok cüzi miktarda alıyor.

Türkiye'nin kültürel gelişimine ket vuran bu düzenlemenin, okuma oranları da düşürüldüğünde devlet bütçesine ne kadar katkısı olabilir merak ediyor ve CHP Mersin Milletvekili **Alpay Arınmen**'in, **Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak**'ın cevaplama istemiyle verdiği soru önergesinde yer alan şu sorunun cevabını özellikle bekliyorum: "2002 ile 2018 yılları arasında kitap, e-kitap, sesli kitap, bilimsel ve kültürel yayınlar, dergiler ve sanat yapıtlarından toplamda alınan vergi tutarı ne kadardır?"

Türkiye gibi, gelişmekte olan ülkeler kategorisinde saptanıp kalan, her geçen yıl çağın gerisinde kalarak gerileyen bir ülke için en çok ihtiyaç duyulan okuyan, **çok okuyan nesiller**. Okuma oranının bu denli düşük seviyelerde olduğu bir ülkede, bunu aşmak için engelleri kaldırmak yerine, asılması en güç (mali) engeli koymayın!

Ülkemizdeki halk kütüphanesi sayısı da dikkate alındığında, kitapseverlerin ücretsiz kitap okuma imkanının oldukça sınırlı olduğu görülüyor zaten. Son yıllarda kapatılan kütüphaneler de cabası.

Ülkede kitap okumak adeta bir lüks! Oysa okumak asla lüks olmamalı. Sosyal devlet anlayışının bir gereği olarak, devletin bu konuda teşvik yapması ve okumayı kolaylaştırması gerekiyor. Sosyal devletin başlıca görevlerinden biri, toplumun eğitimi için gereken kaynakların devlet eliyle sağlanmasıdır. Bu sebeple, kitap fiyatlarının mali seviyede olması, yapılan düzenlemeden geri dönülmesi şart!